

Sygn. akt III CSK 194/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 7 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

SSA Michał Kłós

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Szpitala Specjalistycznego w K.
przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia i Skarbowi Państwa - Ministrowi
Skarbu Państwa
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 7 grudnia 2007 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej oraz strony pozwanej - Narodowego Funduszu
Zdrowia,
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 26 maja 2006 r., sygn. akt [...],

- 1) **uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację strony powodowej w stosunku do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do**

ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego,

- 2) oddała w pozostałym zakresie skargę kasacyjną strony powodowej oraz w całości skargę kasacyjną pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia,**
- 3) nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 lipca 2005 r. zasądził od Skarbu Państwa - Ministerstwa Skarbu Państwa na rzecz Szpitala Specjalistycznego w K. kwotę 1 938 841,32 zł tytułem odpowiedzialności za bezprawie legislacyjne, wyrażające się brakiem regulacji prawnej finansowania podwyżek wynagrodzenia, wynikających z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. nr 1, poz. 2 ze zm. - dalej: "ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r."), wprowadzonego ustawą z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2001 r. nr 5, poz. 45 - dalej: „ustawa nowelizująca”); powództwo w stosunku do Narodowego Funduszu Zdrowia oddalił.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji strony powodowej i pozwanego Skarbu Państwa wyrokiem z dnia 26 maja 2006 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że:

- zasądził od Narodowego Funduszu Zdrowia na rzecz strony powodowej kwotę 570 000 zł z odsetkami ustawowymi od 23 sierpnia 2003 r.,

- oddalił powództwo w pozostałej części,
- zniósł wzajemnie koszty postępowania między stroną powodową a pozwanym Narodowym Funduszem Zdrowia oraz odstąpił od obciążenia strony powodowej kosztami postępowania na rzecz pozwanego Skarbu Państwa.

Poza tym oddalił apelację strony powodowej i pozwanego Skarbu Państwa oraz zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny, wydając powyższy wyrok, odwołał się do stanowiska wyrażonego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r. (III CZP 130/05, OSNCP 2006, nr 11, poz. 177). Zgłoszone w toku postępowania apelacyjnego wnioski strony powodowej o przeprowadzenie dowodów oddalił, uznał je za spóźnione w świetle art. 381 k.p.c. Wysokość zasądzonej od Narodowego Funduszu Zdrowia kwoty ustalił na podstawie analizy danych zawartych w materiale dowodowym zebranych przez Sąd Okręgowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, analiza tych danych nie wymagała wiadomości specjalnych z zakresu zarządzania i ekonomii. Według Sądu Apelacyjnego, skoro zadłużenie strony powodowej spowodowane podwyżkami wynagrodzeń wprowadzonymi ustawą nowelizującą stanowiło w 2001 r. 70% całego jej zadłużenia, to Narodowy Fundusz Zdrowia powinien pokryć jej zadłużenie powstałe w 2001 r. tylko w 70%. Z podobnych przyczyn zadłużenie strony powodowej powstałe w 2002 r. Narodowy Fundusz Zdrowia powinien pokryć - zdaniem Sądu Apelacyjnego - tylko w 50%. Określając kwotę zasądzoną od Narodowego Funduszu Zdrowia, Sąd Apelacyjny odwołał się także do art. 322 k.p.c., wskazując, że „ustalenie precyzyjnej wysokości dochodu powoda od przekazującego środki pozwanego Funduszu jest nader utrudnione”.

Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony przez pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia i przez stronę powodową.

Podstawę skargi kasacyjnej pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia, kwestionującego w całości zasadność zasądzonej od niego kwoty, stanowią: zarzut naruszenia art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. w związku z art. 56 k.c. oraz zarzut naruszenia art. 382 i 386 § 4 k.p.c.

Skarga kasacyjna strony powodowej - skarżąca wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie, w jakim jej powództwo wobec Narodowego Funduszu Zdrowia i wobec Skarbu Państwa zostało oddalone - zarzuca naruszenie:

- art. 232 zdanie drugie w związku z art. 386 § 4 k.p.c. przez nie dopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego, co do możliwości pokrycia kosztów podwyżki wynagrodzeń,
- art. 322 k.p.c. przez jego bezpodstawne zastosowanie,
- art. 381 k.p.c. przez pominięcie wniosków dowodowych strony powodowej zgłoszonych w toku postępowania apelacyjnego jako spóźnionych, chociaż potrzeba ich powołania wynikała dopiero w toku postępowania apelacyjnego,
- art. 417 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji i art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. przez ich nie zastosowanie, pomimo że wspomniana wyżej uchwała Sądu Najwyższego nie wyklucza odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa wobec samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Narodowy Fundusz Zdrowia w swej niezwykle lakonicznej skardze kasacyjnej bliżej nie uzasadnia podniesionych zarzutów. Są one więc w istocie wyrazem głośłownej niezgody z zaskarżonym wyrokiem. Dlatego skargę kasacyjną pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia należało oddalić.

Za całkowicie chybiony musi być uznany także zarzut strony powodowej, podnoszący naruszenie art. 417 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji i art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. na skutek oddalenia przez Sąd Apelacyjny powództwa względem Skarbu Państwa. Zarzut ten jest nawiązaniem do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2003 r., I CK 143/03 (OSNC 2004, nr 11, poz. 179). W uchwale zaś z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, Sąd Najwyższy jakkolwiek nie wykluczył ewentualności uzyskania odszkodowania od władzy publicznej z tytułu wadliwej legislacji, to jednak zdecydowanie zdystansował się

wobec możliwości deliktowej odpowiedzialności Skarbu Państwa w związku z ustanowieniem art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r.

Wśród pozostałych podstaw kasacyjnych, przytoczonych przez stronę powodową, kluczowe znaczenie ma zarzut bezpodstawnego zastosowania art. 322 k.p.c. przy ustalaniu kwoty zasądzonej od Narodowego Funduszu Zdrowia.

Przepis ten w określonych rodzajach spraw zezwala sądowi, jeżeli ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Sprawa, którą strona powodowa wytoczyła Narodowemu Funduszowi Zdrowia, nie należy jednak do żadnej z kategorii spraw objętych hipotezą art. 322 k.p.c. W szczególności nie jest sprawą o dochody, jak zdaje się sugerować uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Sprawami o dochody w rozumieniu tego przepisu są sprawy o pożytki i inne podobne przychody, dochodzono np. na podstawie art. 53, 54, 207 i 224 § 2 k.c., a rozpoznawana sprawa nie ma nic wspólnego z wskazanymi sprawami.

Nie jest ona również sprawą o naprawienie szkody deliktowej lub kontraktowej. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, umowy o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych zawarte na lata 2001 i 2002 stanowiły w związku z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. i art. 56 k.c. podstawę roszczeń samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wobec Narodowego Funduszu Zdrowia jako następcy prawnego kas chorych o zapłatę kwot niezbędnych do pokrycia kosztów związanych z realizacją obowiązku wynikającego z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. Uznanie zaś umów o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych zawartych na lata 2001 i 2002, w związku z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. i art. 56 k.c., za podstawę roszczeń samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wobec Narodowego Funduszu Zdrowia jako następcy prawnego kas chorych o zapłatę kwot niezbędnych do pokrycia kosztów związanych z realizacją obowiązku wynikającego z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. daje samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej przede wszystkim możliwość dochodzenia tych kwot, jako części należnego umownego

świadczenia pieniężnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CKN 368/00, OSNC 2002, nr 1, poz. 8) wraz z odsetkami za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). I o taki tylko przypadek chodzi w rozpoznawanej sprawie, a więc o przypadek dochodzenia świadczenia - a ściślej części świadczenia - z umowy o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych.

Podsumowując, podniesiony przez stronę powodową zarzut naruszenia art. 322 k.p.c. okazał się więc trafny.

Wysokość kwoty podlegającej zasądzeniu od pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia na rzecz strony powodowej powinna być zatem ściśle udowodniona. Zgodnie z art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne; sąd może jednak także dopuścić dowód nie wskazany przez stronę. Poza dowodami objętymi wyraźnymi zakazami ustawowymi (np. wynikającymi z art. 247 i 259 k.p.c.), wspomniana wyżej możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu z urzędu dotyczy wszelkich dowodów, także więc dowodu z opinii biegłego. W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach, zastosowanie przez sąd art. 232 zdanie drugie k.p.c. może się nawet stać obowiązkiem sądu, naruszenie zaś tego obowiązku przez sąd drugiej instancji - podstawą kasacyjną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., III CK 341/05, OSNC 2006, nr 10, poz. 174, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 24/03, OSNC 2004, nr 3, poz. 45, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r. I CSK 27/07, niepubl.). W sprawie, którą strona powodowa wytoczyła Narodowemu Funduszowi Zdrowia, za taką wyjątkową, szczególną podstawę, uzasadniającą obowiązek dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność prawidłowego gospodarowania przez stronę powodową środkami uzyskanymi od Kasy Chorych, mogło być podjęcie po wydaniu wyroku Sądu Okręgowego powoływanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006, III CZP 130/05.

Natomiast niewątpliwie nie mógł odnieść zamierzonego skutku podniesiony przez stronę powodową zarzut naruszenia art. 381 k.p.c. Jeżeliby nawet pominięcie przez Sąd Apelacyjny wniosków dowodowych strony powodowej zgłoszonych w toku postępowania przed tym Sądem nastąpiło z naruszeniem wymienionego przepisu, to naruszenie to nie mogło mieć wpływu na wynik sprawy, skoro sama

strona powodowa oświadczyła, że zgłoszone przez nią dowody dotyczą okoliczności znajdujących wystarczające potwierdzenie w już zebranych materiałach dowodowych (k. 337).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy: - uchylił zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację strony powodowej w stosunku do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.); - oddalił w pozostałym zakresie skargę kasacyjną strony powodowej (art. 398¹⁴ k.p.c.), nie obciążając jej kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa (art. 102 w związku z art. 108 § 1 i 398²¹ k.p.c.); - oddalił w całości skargę kasacyjną pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia (art. 398¹⁴ k.p.c.).